

компенсації витрат на освіту, особливо на рівні вищої школи); підвищення ефективності організацій, які відповідають за навчання і фінансове забезпечення науково-педагогічних працівників;

• критеріями нововведень в освіті є: освітнє середовище, де здійснюються інновації; спосіб їх виникнення; глибина і повнота інноваційних ідей; база, на основі якої впроваджуються інновації.

Література

1. Аршинов В., Буданов В., Суханов А. Естественнаучное образование гумани тариев: на пути к единой культуре / В. Аршинов, В. Буданов, А. Суханов // Обществен ные науки и современность. - 1994. - № 5. - С. 29-31.
2. Гончаренко С. У. Зміст загальної освіти та її гуманізація / С. У. Гончаренко // Неперервна професійна освіта: проблеми, пошуки, перспективи. - К., 2000. - С. 81-107.
3. Гончаренко С. У. Освіта / С. У. Гончаренко // Енциклопедія освіти. - К. : Юрін-ком Інтер, 2008. - С. 614-616.
4. Державна програма «Вчитель». - К. : Редакція загальнопедагогічних газет. - 2002. - 40 с - (Нормативний документ МОНУ, Постанова Кабінету Міністрів України № 379 від 28 березня 2002 року).
5. Зюзюн І. А. Три кити нової філософії освіти: гуманізація, індивідуалізація, інте грація / І. А. Зюзюн // Директор школи, ліцею, гімназії. - 2000. - № 1.- С 74—79.
6. Зюзюн І. А. Інтелектуально творчий розвиток особистості в умовах неперервної освіти / І. А. Зюзюн // Неперервна професійна освіта: проблеми, пошуки, перспективи. - К., 2000.-С. 11-57.
7. Національна доктрина розвитку освіти // Національна безпека і оборона, 2002. - №4 (28).-С 36-41.
8. Савченко О.Я. Дидактика початкової школи: [посібник] / Олександра Яківна Савченко. - К.: Абрис, 1997. - С. 5-7.
9. Система освіти в Україні. Стан та тперспективи розвитку (Аналітична доповідь Центру Разумкова) // Національна безпека і оборона. - 2006. - № 4 (28). - С 2-34.

УДК 37.061:377/378(377:4)

*Марина Пальчук,
м. Сімферополь*

РОЗВИТОК ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ І СТВОРЕННЯ ЄДИНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

The article focuses on the problems of creation of the common educational base in accordance of Ukrainian integration into the EU. The work determines the aims of professional education in compliance with the Bologna Process agreements.

В статье рассматриваются вопросы создания единого образовательного пространства в условиях европейской интеграции. Определены цели профессионального образования в рамках исполнения договоренностей Болонского процесса.

В останні роки в Україні було проведено численні дослідження, присвячені досвіду, інструментам та підходам, що поклали основи формування загальноєвропейського освітнього середовища. Розвиток співробітництва України з країнами Європейського Союзу дає можливість проаналізувати піввіковий досвід Європи з об'єднання зусиль заради створення єдиного освітнього простору. Актуальність такого аналізу визначена тим, що Україна стала на шлях приєднання до Болонського процесу. Разом з тим, освітня політика займає другорядне значення у дослідженнях інтеграційних процесів в Україні і потребує висунування нових пріоритетів, переходу на нову стратегію розвитку освіти.

В умовах європейської інтеграції перед Україною стоїть першочергове завдання - побудувати систему освіти в контексті вимог і можливостей XXI сторіччя, осучаснити і модернізувати усі її ланки. Модернізація української освіти пов'язана з виконанням Болонських домовленостей, її інтеграцією у європейський освітній простір [5. с 38]. Адже цей процес є складним, кропітким, довготривалим і суперечливим.

Філософія дуже проста: кожна людина, незалежно від того, під яким прапором вона стоїть, прагне жити краще. Україна повинна обрати свою дорогу, яка приведе її до кращого життя. Ця дорога включає різні інтеграційні процеси, серед них - Болонський процес. Це теж наша інтеграція, можливо, більш успішна, ніж пов'язана з нашим майбутнім членством у Європейському Союзі [6. с 6].

Європа стоїть на шляху об'єднання у велику сім'ю народів, є континентом, де на фоні мовного і культурного різноманіття в основу створення єдиного освітнього середовища було закладено людські цінності: демократію, свободу та солідарність націй. Щоб вийти на один рівень із розвинутими країнами Європейського Союзу, українська освіта має пройти європейський шлях та адаптуватися до єдиного освітнього простору.

Особливими інститутами, що впливають на формування європейської політики в сфері освіти Європейського Союзу, є Рада ЄС, Європейська комісія та Європейський парламент, які тісно співпрацюють із Радою Європи, Міжнародним бюро освіти - органом ЮНЕСКО.

У сучасних умовах інтеграції визнано необхідність збереження освітньої багатоманітності й традицій країн Європейського Союзу. Питання освіти залишаються виключно внутрішньою компетенцією урядів країн-членів ЄС, зокрема, структури, управління освітою, визначення шкільного віку, статусу вчителів, доступності навчання тощо.

Із поглибленням інтеграційних процесів в межах Європи, спочатку західної, а пізніше й східної, під час створення загального ринку товарів, по-

слуг, робочої сили та капіталу, необхідною умовою було зближення національних законодавств країн-членів Єдиного економічного простору.

Для досягнення цілей та реалізації завдань Європейського Економічного Союзу виникла необхідність створення загальної освітньої політики, яка б усунула перешкоди для вільного руху товарів, фізичних осіб, послуг і капіталу між країнами-членами ЄС. Фактично, вже в грудні 1953 року була прийнята європейська конвенція про еквівалентність дипломів, які дають право на вступ до університетів зазначених країн. Конвенція поклала основу співпраці у сфері освіти в Європі [3. с 9].

Інтенсифікація економічних відносин країн ЄЕС потребувала вживання заходів для забезпечення реалізації права вільного руху підприємництва і заняття професійною діяльністю громадян країн-членів ЄЕС на території співдружності, що в свою чергу викликало необхідність об'єднання зусиль у сфері освіти та професійної підготовки.

Для економічної та соціальної стабільності ЄЕС у квітні 1963 року рішенням Ради Європи створено консультативну раду при Європейській комісії та сформовано основні принципи загального простору освіти в Європі, які діють по нині [3. с 15].

Ідея європейської інтеграції, яка охоплює дедалі ширші сфери життєдіяльності держав і суспільств та нових членів ЄС, стає вирішальним чинником у формуванні європейської та національної тотожності, а також зближенні освітніх систем і розробки європейських освітніх стандартів. Значною частиною процесів оновлення освітніх систем, що відбуваються останніми десятиріччями у європейських країнах і пов'язані з визнанням вагомості освіти, є розвиток професійної освіти. Водночас визначено окремі сфери освітньої співпраці, що пояснюється створенням і розширенням спільного освітнього європейського простору та інтенсифікацією обмінів і контактів, спрямованих на розвиток європейського виміру освіти. Одним з головних завдань співпраці є визначення цілей професійної освіти, серед яких:

- покращення пристосування до змін у промисловості через професійну підготовку та перекваліфікацію;
- підвищення рівня професійної майстерності;
- полегшення доступу до професійних навчальних закладів і підтримка мобільності інструкторів та учнів;
- співпраця між професійними школами та підприємствами;
- розвиток обміну інформацією та досвідом із спільних питань для освітніх систем країн-членів [1. с. 15].

На нашу думку, пошук і опанування найкращих здобутків світовій освіті, звідки б вони не приходили, є нагальною потребою, інша річ, що слід адаптувати до них національну освітню систему.

Також істотними вважаються гнучкість і мобільність професійної освіти, гуманізація середньої та вищої школи, поєднання освітніх реформ зверху та інновацій знизу, децентралізація освіти, науковість, економічність та оптимальні рішення з урахуванням стратегічних перспектив розвитку й ефективності освіти [2. с 527].

У цьому контексті в умовах глобалізації та інтеграції проблема підготовки конкурентоспроможного виробничого персоналу набуває міжнародного значення. Вона є визначальною в діяльності Міжнародної організації праці ЮНЕСКО, Європейського фонду освіти та Європейського центру розвитку професійної освіти і навчання CEDEFOP [4. с 64].

У Лісабонській резолюції обґрунтовано положення про взаємодію «між політикою в галузі економіки, зайнятості й розвитку людських ресурсів на основі забезпечення високоякісної професійної освіти й навчання та підвищення ефективності використання інвестицій у людські ресурси». Із цим положенням пов'язана Копенгагенська декларація Європейської комісії та міністрів освіти європейських країн з розвитку співробітництва в галузі професійної освіти і навчання в Європі.

Як показують дослідження проблем порівняльної професійної педагогіки, питання підготовки сучасного виробничого персоналу в державах ЄС вирішують на найвищому політичному рівні, оскільки вони є складовою загальноєвропейської стратегії зайнятості та економічного розвитку. Розроблені стратегії й рішення спираються на досвід, традиції та потенціал національних освітніх систем країн-членів Європейського Союзу [4. с 67].

Важливим засобом забезпечення інтересів України в глобальному інформаційному світі стає сьогодні активна позиція на міжнародній арені кожного освітнього закладу, оскільки збільшення присутності країни в європейському освітньому просторі відіграє значну роль у завоюванні престижу й впливу держави в світі. Чим більше закладів освіти буде представлено за кордоном як учасників різних проектів, програм, конференцій, тим ефективніше це працюватиме на позитивний імідж держави загалом [5. с 39].

Таким освітнім закладом є Сімферопольське вище професійне училище ресторанного сервісу та туризму. Це не лише сучасний заклад, який здійснює ступеневу професійну підготовку кваліфікованих робітничих кадрів і молодших спеціалістів для сфери туризму, але й є національним представником України у Європейській асоціації шкіл готельного та туристського профілю (АЕНТ), яка включає в себе 40 країн Європи [7].

Для України приєднання до ЄС відкриває цікаві перспективи, оскільки створює можливість використання досвіду, перевірених рішень, демократичних моделей громадського життя та сучасних технологій освіти.

Література

1. Василюк А. Освітня політика Європейського Союзу / А. Василюк // Шлях освіти. - 2007.- №3.- С 13-17.
2. Encyklopedia Pedagogiczna XXI wieku. Tom IV. - Warszawa: Zak, 2005. - S. 527-528.
3. Ларионова М.В. Сотрудничество в сфере образования в Европе: нормативная основа, методы и инструменты кооперации. - М.: Университетская книга; Логос, 2006. -336 с.
4. Ничкало Н. Г. Розвиток професійної освіти і навчання в контексті європейської інтеграції/ Н. Г. Ничкало // Педагогіка і психологія. - 2008. - №1. - С.57-69.
5. Пальчук М. І. Деякі аспекти підготовки педагогічного персоналу для системи професійної освіти в умовах європейської інтеграції / М. І. Пальчук // Проблеми сучасної педагогічної освіти : зб. ст. - Вип. 14. - Ч. 2. - Ялта : РВВ КГУ, 2007. - С 37-42. - (Педагогіка і психологія).
6. Ющенко В. Україна перейшла рубікон в інтеграції до глобальних світових процесів / В. А. Ющенко // Вища школа. - 2008. - № 2. - С 3-12.
7. www.aeht.eu.

УДК 371

*Едуард Помиткін,
м.Київ*

РЕАЛІЗАЦІЯ ДУХОВНО-ОСОБИСТІСНОГО ПІДХОДУ В СИСТЕМІ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ

The essence of intellectual and personality approach within the system of life-long education is disclosed by the author. Fundamental principles and conditions of life-long education implementation are investigated. The results of approbation of the author's psychological-and-pedagogical maintenance of spiritual development of children and youth are analysed in the article.

Раскрывается сущность духовно-личностного подхода в системе непрерывного образования, рассматриваются его основоположные принципы и условия реализации. Анализируются результаты апробации авторского психолого-педагогического сопровождения духовного развития детей и молодёжи.

Проблеми неперервності освіти протягом життя людини незмінно перебувають в центрі уваги сучасних дослідників, зокрема, І. А. Зязюна, Н. Г. Ничкало, О. М. Отич, В. В. Рибалки, С. О. Сисоєвої, Л. Є. Сігаєвої, М. М. Солдатенка та ін. Зокрема, Н. Г. Ничкало відмічає, що поняття «неперервна освіта» знаходить відображення у багатьох термінах, наприклад: «пожиттєва освіта» (life-long education), «перманентна освіта» (permanent education), «освіта дорослих» (adult education), «подальша освіта» (further education), «освіта, що продовжується» (continuing education, continuous education) та ін. [8, с. 17]. Освіта є важливим чинником особистісного зрос-